

ТАТАРСКИЙ ЯЗЫК И ЛИТЕРАТУРА

ИНСТРУКЦИЯ ПО ВЫПОЛНЕНИЮ ЗАДАНИЙ ОЛИМПИАДЫ

ЗАДАНИЯ ДЛЯ 8-9 КЛАССОВ

1 задание. Сүзнең дөрес язылган вариантын билгеләгез.(1 балл)

- 1) кәдер
- 2)кәдэр
- 3) кадэр
- 4) **кадер**

2 задание. *Аңладыңмы*сүзендә басым төшкән ижекне билгеләгез. (1 балл)

- 1) беренче
- 2) икенче
- 3) **өченче**
- 4) дүртенче

3 задание. *Жәмһүрият* сүзенең синонимын билгеләгез. (1 балл)

- 1) барлык
- 2) **республика**
- 3) жәмәгать
- 4) сәнәгать

4 задание. “Әлдермештән Әлмәндәр” әсәренең авторын күрсәтегез (1 балл)

- 1) Г.Тукай
- 2) **Т.Миңнуллин**
- 3) Мөхәммәдъяр

4) Котб

5 задание. Ф.Әмирханның “Хәят” повестенда төп герой: (1 балл)

1) Хәят

2) Хисаметдин мәнла

3) Мостафа

4) Искәндәр

6 задание. Күрсәтү алмашлыгын билгеләгез. (3 балл)

1) беркая

2) нәрсә

3) әнә

4) нидер

7 задание. Парлы сүзнең икенче компонентын билгеләгез. Керем – ... (3 балл)

1) чыгым

2) чыгу

3) кереш

4) керү

8 задание. Тау башына салынгандыр безнең авыл (Г. Тукай) жөмләсендә безнең сүзенең нинди жөмлә кисәге булуын билгеләгез. (3 балл)

1) ия

2) хәбәр

3) тәмамлык

4) аергыч

9 задание. «Борыны кәп-кәкре – бөгелгәндер тәмам кармак кеби» (Г. Тукай) жөмләсендә нинди сурәтләү чарасы кулланылган? (3 балл)

1) метафора

2) эпитет

3) сынландыру

4) чагыштыру

10 задание. Эскәтер, салам, ызбасүзләре кайсы телдән алынган? (3 балл)

1) рус

2) мари

3) гарәп

4) инглиз

11 задание. Бүген бар, иртәгә юк (мәкаль) жөмләсендә иртәгә сүзе нинди сүз төркеменә карый? (3 балл)

1) сыйфат

2) исем

3) рәвеш

4) фигыль

12 задание. Инфинитивны билгеләгез. (3 балл)

1) караса

2) салды

3) янарга

4) килүенә

13 задание. Ул бүген килмәс инде, күрәсең <...> мин дә берәз басып торганнан соң китеп бардым (Л. Гыймадиева) жөмләсендә нинди тыныш билгесе куела? (3 балл)

1) ике нокта

2) өтер

3) сызык

4) нокталы өтер

14 задание. *Авызын гына ачкан иде, берәү каты итеп йөткереп куйды.* (Л. Гыймадиева) Бу жөмләнең төрөн билгеләгез. (3 балл)

- 1) гади жөмлө
- 2) тезмә кушма жөмлө
- 3) **иярченле кушма жөмлө**
- 4) катлаулы кушма жөмлө

15 задание. *Бикташ, бүреген салып, тирләгән маңгаен сөртте.* (М. Мәһдиев) жөмләсендә кулланылган *маңгаен* сүзе нинди жөмлө кисәге булып тора? (3 балл)

- 1) ия
- 2) **тәмамлык**
- 3) хәл
- 4) аергыч

16 задание. Г.Тукай әсәрен күрсәтегез. (3 балл)

- 1) “Ана догасы”
- 2) “Хисаметдин менла”
- 3) “Бер хәрабәдә”
- 4) “Буранда”

17 задание. Мәгърифәтчелек идеяләрен үзәккә алган әдәбият: (3 балл)

- 1) дини әдәбият
- 2) суфичылык әдәбияты
- 3) **мәгърифәтчелек әдәбияты**
- 4) модернистик әдәбият

18 задание. К.Тинчурин иҗат иткән “Сүнгән йолдызлар” әсәренең төп жанрын билгеләгез. (3 балл)

- 1) роман
- 2) повесть
- 3) **драма**
- 4) хикәя

19 задание. “Буранда” әсәрендәге төп тышкы конфликтны билгеләгез. (3 балл)

- 1) **Мостафаның белән Ана каршылыгы**
- 2) Мостафа белән бала каршылыгы
- 3) Кеше һәм табигать каршылыгы
- 4) Жәмгыять белән кеше каршылыгы

20 задание. “*Йа Ходай, күрсәт, диген, ушбу җиһанда якты юл*” юлларында кулланылган тел-сурәтләү чарасын күрсәтегез. (3 балл)

- 1) чагыштыру
- 2) **риторик эндәш**
- 3) сынландыру
- 4) гипербола.

21 задание. Баш һәм иярчен кисәкләре булган гади жөмлө ... жөмлө дин атала. (5 балл)

ИНСТРУКЦИЯ: Сүзне БАШ хәрефләр белән баш килештә, берлек санда языгыз.

Җавап (Ответ): ЖӘЕНКЕ

22 задание. *Ки, яки, гүяки* кайсы сүз төркеменә керәләр? (5 балл)

ИНСТРУКЦИЯ: Сүзне БАШ хәрефләр белән баш килештә, берлек санда языгыз.

Җавап (Ответ): ТЕРКӘГЕЧ

23 задание. Сүздә нинди хәреф язылуын тәңгәллек белән күрсәтегез (5 балл).

СҮЗ

ХӨРЕФ

1) ...отым

А) е

2) ма...май

Б) я

3) ки...м В) й

4) кы...фэт Г) э

ИНСТРУКЦИЯ: Хәрефләр жыелмасын баш хәрефләр белән буш аралык калдырмыйча һәм тыныш билгеләрсез языгыз.

Жавап (Ответ): ВГАБ

24 задание. Тәңгәллекләр урнаштырыгыз. (5 балл)

1) каен А) 4 хәреф, 4 аваз

2) кара Б) 6 хәреф, 6 аваз

3) мәгънә В) 4 хәреф, 5 аваз

4) ямьсез Г) 6 хәреф, 5 аваз

ИНСТРУКЦИЯ: Хәрефләр жыелмасын баш хәрефләр белән буш аралык калдырмыйча һәм тыныш билгеләрсез языгыз.

Жавап (Ответ): ВАГБ

25 задание. Тәңгәллекләр урнаштырыгыз. (5 балл)

1) тамыр сүз А) БДИ

2) ясалма сүз Б) алганнармы

3) кушма сүз В) карты-яше

4) тезмә сүз Г) вәгъдә бирү

5) парлы сүз Д) карашларын

6) кыскартылма сүз Е) бервакыт

ИНСТРУКЦИЯ: Хәрефләр жыелмасын баш хәрефләр белән буш аралык калдырмыйча һәм тыныш билгеләрсез языгыз.

Жавап (Ответ): БДЕГВА

26 задание. Осина сүзе татар теленә ничек тәржемә ителә? (5 балл)

ИНСТРУКЦИЯ: Сүзне БАШ хәрефләр белән баш килештә, берлек санда языгыз.

Жавап (Ответ): УСАК

27 задание. Ерактан ук күрдә <...> мәктәпне әле сүтә башламаганнар. (Ф. Бәйрәмова)жөмләсендә күп нокталар урынына нинди тыныш билгесе куела? (5 балл)

ИНСТРУКЦИЯ: Жавапны буш ара калдырмыйча, БАШ хәрефләр белән баш килештә, берлек санда языгыз.

Жавап (Ответ): ИКЕНОКТА

28 задание. Әдәби әсәр һәм аларның төп геройларын туры китереп, тәңгәллекләр урнаштырыгыз. (5 балл)

А) Ш.Камал “Буранда”	1) Сөһәйл.
Ә) Г.Тукай “Су анасы”	2) Хисаметдин менла
Б) М.Акъегет “Хисаметдин менла”	3) Мостафа
В) С.Сараи “Сөһәйл вә Гөлдәрсен”	4) Малай

Жавап: 3421

ИНСТРУКЦИЯ: Биремнең жавабы булып, саннар тезмәсе генә килә ала. Жавапны буш ара калдырмыйча, өтер яки башка символларсыз языгыз.

29 задание. Лирик әсәрнең төп герое: (5 балл)

Жавап: ЛИРИКГЕРОЙ

ИНСТРУКЦИЯ: Жавапны буш ара калдырмыйча, БАШ хәрефләр белән баш килештә, берлек санда языгыз.

30 задание. Эдэби эсэрдэге табиғат сурәтенең бирелеше эдәбият белемендә нинди атама (термин) белән йөртелә? (5 балл)

Жавап: ПЕЙЗАЖ

ИНСТРУКЦИЯ: Жавапны буш ара калдырмыйча, БАШ хәрефләр белән баш килештә, берлек санда языгыз.

КЛЮЧИ И БАЛЛЫ ОТБОРОЧНОГО ЭТАПА 8-9 КЛАССЫ

№ задания	Ключи	Баллы	№ задания	Ключи	Баллы
1	кадер	1	16	“Ана догасы”	3
2	өченче	1	17	мәғрифәтчелек эдәбияты	3
3	республика	1	18	драма	3
4	Т.Миңнуллин	1	19	Мостафаның белән Ана каршылығы	3
5	Хәят	1	20	риторик эндәш	3
6	әнә	3	21	ЖӘЕНКЕ	5
7	чыгым	3	22	ТЕРКӨГЕЧ	5
8	аергыч	3	23	ВГАБ	5
9	чагыштыру	3	24	ВАГБ	5
10	рус	3	25	БДЕГВА	5
11	рәвеш	3	26	УСАК	5
12	янарға	3	27	ИКЕНОКТА	5
13	нокталы өтер	3	28	3421	5
14	иярченле кушма жөмлә	3	29	Лирический	5
15	тәмамлык	3	30	ПЕЙЗАЖ	5